

PETRSKÉ LISTY

ZPRÁVY Z PETRSKÉ ČTVRTI

ZÁŘÍ 2022 / XVII. ČÍSLO

ZDARMA

Příběhy dvou nároží v Revoluční ulici

PAVEL NOVOTNÝ / Foto: Zdeněk Kovařík, archiv Blanky Kovaříkové a autora

V současné době se chystá výstavba nového paláce na místě domu 30/1502. Hodně se o něm diskutuje, a tak jsme se rozhodli připravit vyprávění o osudech obou nároží Revoluční třídy, které spolu souvisejí.

Staroměstskou stranu stavitel moderní architektury Revoluční ulice uzavírá od roku 1935 palác Merkur. Pro stejnojmennou švýcarskou pojišťovnu ji vyprojektoval před-

stavitel Jaroslav Fragner (1898–1967) a postavily ji firmy Dr. Skorkovský z Prahy a Ing. Eisler z Brna. Osmipatrový objekt se zavěše-

Návrh budovy pojišťovny Merkur od architekta Jaroslava Fragnera

Slovo úvodem

Milí čtenáři,

dnes vás srdečně zdravíme s RNDr. Pavlem Novotným z partnerského města Trento, kde jsme měli tu čest s dalšími sedmi lokálními spolky, na pozvání MČ Praha 1, reprezentovat komunitní život a účastnit se nejen oficiálních setkání na radnici, ale zažít i atmosféru mše svatě v katedrále sv. Vigilia či tradiční souboj masek mezi Ciusi a Gobj.

Prázdniny utekly jako voda a podzim se hlásí o slovo. Přejeme vám oba krásné mariánské a babí léto při čtení tohoto čísla, které pro vás speciálně připravil právě Pavel Novotný v souvislosti s demolicí domu v Revoluční

ulici. A pokud byste se rádi setkali se členy našeho spolku osobně, těšíme se na shledání s vámi na některé z akcí, které jsou uvedeny na konci tohoto občasníku. Brzy na viděnou!

LINDA KLEČKOVÁ, předsedkyně spolku

Hotová budova paláce Merkur

Ústřední hala pojišťovny Merkur

Jednací síň pojišťovny se stěnami obloženými světlým hruškovým dřevem

nými rizality v průčelí domu, širokými obdélníkovými okny a prosklenými spodními podlažími, upozorňuje na architektovo prostorové funkcionalistické cítění. Fasádu stavby tvoří obložení kamennými deskami a výsledný dojem umocňuje ladění venkovních prvků v šedých tónech s antracitovým akcentem. Dnes tato budova slouží jako bytový a kancelářský komplex, přičemž byty jsou ve 4. až 7. patře a ve spodních patrech kanceláře. V přízemí pak byla zřízena moderní kavárna.

Návrh jejího interiéru vypracoval další významný představitel funkcionalismu, architekt Ladislav Machoň (1888–1973). Mimochodem jeho druhá manželka Augusta Müllerová (1906–1984), rovněž architektka, se nastěhovala do Merkuru hned po jeho dokončení

v roce 1935. Původně se kavárna jmenovala National a jejími nájemci byli pánové Franěk a Šulc. Sál s pódiumem byl v přízemí a na ochozu v patře stály stolky návštěvníků. Před válkou zde pravidelně hrál česko-německý orchestr Dr. Harryho Ostena. Osten se ve skutečnosti jmenoval Siegfried (Vítězslav) Grzyb a pocházel z Karviné. Kvůli svému židovskému původu uprchl po roce 1933 z nacistického Berlína do Prahy. Před okupací pak v roce 1938 odešel do Švýcarska a po angažmá v Turecku během války se po vzniku státu

Dobové fotografie podoby interiéru kavárny včetně nábytku (1935)

Jaroslav Malina s orchestrem

Izrael usadil v Haifě, kde také v 60. letech minulého století zemřel. Na místo Dr. Ostena angažoval nájemce kavárny orchestr Jaroslava Maliny. S ním spolupracovali zpěváci Standa Procházka st., Inka Zemánková, Bajo trio, Arnošt Kavka, Sestry Skovajsovy nebo Lišáci. Směrem k Vltavě měla v letních měsících kavárna venkovní krytou terasu, kde se občas i tancovalo. Popularita podniku v prvních letech Protektorátu byla ohromná. V roce 1940 dostal nový název Vltava (a Revoluční třída se stala Berlínskou). Celý rok 1944 sloužila Vltava německé propagandě a uváděla zábavné programy „Radost a práce“. Po osvobození tu již od června 1945 opět denně vystupoval orchestr Jaroslava Maliny se svými sólisty. V roce 1946 byla Pojišťovna Merkur znárodněna a nahradil ji národní podnik Pojišťovna Slovan. Došlo ke znárodnění i celého domu včetně kavárny, kterou převzal národní podnik Československé hotely a později RaJ Praha 1. Merkur byl přejmenován na Palác Vltava. V létě 1947 natáčel rozhlas v kavárně předprázdninové kabarety „Teta měla papouška“, jejichž autorem byl Vladimír

Dvořák a účinkujícími Jára Kohout, herečka Pavla Vrbenská a další. Kavárna se stala stánkem „Umění lidu“ s každodenním programem „Večerů oddechu“ včetně populárních tanečních večerů s orchestrem Jaroslava Maliny. Ještě začátkem roku 1950 zde také vystupoval taneční orchestr Ferdinanda Petra s populárním kvartetem Lišáci a zpěvačkou Jaroslavou Rogie (naposledy bydlela v Lodecké 2). Následně prostory sloužily jako jídelna a klub příslušníků Ministerstva vnitra bez přístupu veřejnosti. Kavárenské místnosti byly nově upraveny, čímž došlo ke zničení části mobiliáře. Večer zde hrála kavárenská kapela, ale téměř pro prázdný sál (jak vzpomíná saxofonista Oldřich Mraček, který později se svým Combem vystupoval v Závodním klubu Kotva).

Pro veřejnost byla kavárna otevřena znovu v roce 1954, ovšem bez valného zájmu. Proto pro sezonu 1957–1958 opět dostal Jaroslav Malina od podniku Restaurace a jídelny nabídku na hraní a s ním Vltava opět ožila. Populární byl pořad „Včera a dnes“, v němž začínal jako host i Karel Gott. Na prahu šedesátých let vznikly popu-

Ve Vltavě začínal jako host i Karel Gott

lární pořady „Hledáme písničku pro všední den“, přenášené rozhlasem přímo z kavárny. Zcela novým moderním zvukem tehdy zaujal orchestr Karla Krautgartnera, který sem v roce 1957 přešel z kavárny Alfa. S ním vystupovala Vlasta Průchová a také Karel Hála.

Karel Krautgartner

V těchto dobách se před kavárnou tvořily fronty, a kdo se nedostal v době produkce dovnitř, poslouchal venku. Taneční a hudební večery se konaly každý den mimo pondělí. Toho využil Miroslav Horníček a volný den vyplnil pořadem „Pondělky s tetou“, ve kterém hrála skupina Akord club s Jiřím Suchým a kromě Karla Gotta tu účinkoval Milan Drobny, Ivan Mládek a další. Prvním dvěma pak Jiří Suchý nabídl angažmá v Semaforu. V letech 1962 a 1963 zde také hrál orchestr Oty Rendl (u něho se na piano střídali později slavný skladatel Karel Svoboda a Josef Vojtíšek) se zpěvákem Jaromírem Mayerem. Jako host tu vystupovala i beatová kapela Selen, kde začínal Petr Novák. V kavárně se odehrává film Flám režiséra Miroslava Hubáčka z roku 1966 s Milošem Kopeckým, Janou Hlaváčovou a Olgou Schoberovou. V roce 1967 pak tvořila kulisu ve filmu Čtyři v kruhu režiséra Miloše Makovce s Marií Tomášovou, Janem Tříškou a Otomarem Krejčou.

Převzetí dramaturgie kavárny vysokoškolským klubem v šedesátých letech představovalo nástup nových orchestrů a kapel ovlivněných již vlnou rokenrolu. Klubová činnost, k níž patřily i první diskotéky, přivedla také novou generaci posluchačů. Po nástupu normalizace však tyto aktivity postupně vymizely a slavná kavárna definitivně skončila v roce 1975, kdy se do ní přestěhoval terminál Česko-

Milan Drobny s Veritou Felicci a Vladěnou Černou Krumlovou ve Vltavě roku 1961

slovenských aerolinií. Po roce 1990 za nejasných majetkových poměrů a správy Bytového podniku Prahy 1 v likvidaci si komerční prostory budovy pronajala a později koupila firma Navatyp. Po aeroliniích, které dostaly výpověď v roce 1995, se tu vystřídaly prodejna luxusních automobilů, cestovní kancelář a nakonec zde byla v roce 2019 otevřena restaurace.

Zbouraný dům nahradí novostavba

A nyní se ještě stručně podívejme na historii právě zaniklého domu 30/1502. V souvislosti s budováním předpolí mostu Františka Josefa I. (dokončeného roku 1868 a později nazvaného Eliščin) byly na nově vyměřených pozemcích v letech 1867–1869 postaveny tři nové domy. Tyto domy – tehdy č. 30/1248, č. 28/1503 a č. 26/1502 – již měly nově

vymezenou uliční čáru současně Revoluční ulice. První dva domy od Vltavy, tzv. Eliščiny lázně, postavil podle architekta Otto Ehlena stavitel a městský radní Josef Kandrt, který je také vlastnil. Eliščiny lázně byly sjednoceny v novoanglickém slohu tehdejšího mostu. Třetí dům čp. 1502 ve stylu novorenesančním postavil stavitel Stýblo a byl dokončen v roce 1870. Ten se z původní trojice zachoval jako poslední, jelikož původní objekty čp. 1248 a čp. 1503 byly na konci roku 1940 zbořeny při budování předpolí nového mostu. Tím se stal provizorní dřevěný Janáčkův most, dokončený v listopadu 1941, přičemž původní řetězový most byl odstraněn až na podzim 1946. Na jeho místě byl v letech 1948–1951 vybudován současný železobetonový most a prostor, kde stály domy na konci Revoluční ulice, byl upraven jako parčík a komunikace

<i>K tanci i poslechu</i> hraje v úterý, ve středu, ve čtvrtek v pátek a v neděli večer OTA RENDLA se svými sólisty <i>zpívá</i> Verita Felicci Iška Ulmannová Jaromír Mayer <i>slovem uvádí</i> Josef Krátký	Každé pondělí HLEDÁME PÍSNIČKU PRO VŠEDNÍ DEN k tanci i poslechu hraje KAREL KRAUTGARTNER s orchestrem čs. rozhlasu soutěž doprovází JAZZOVÉ STUDIO zpívají 5. 3. 12. a 19. 3. Čefovská Juditta Průchová Vlasta Průchová Vlasta Staubertová Edita Staubertová Edita Gott Karel Gott Karel Martin Milan Martin Milan Vašíček Jiří Matoška Waldemar Zima Josef

Program kavárny Vltava z března roku 1962

Budova Eliščiných lázní

Návrh architektky Evy Jiříčné, který nahradí nedávno zbouraný dům v Revoluční ulici čp. 1502

do podoby, jakou známe dnes. V roce 1969 sem byla instalována socha Jana Švermy a odstraněná roku 1989. S ohledem na urbanistické neukončení Revoluční ulice byla i tato parcela v minu-

losti několikrát předmětem úvah o dostavbě, ale žádný z návrhů se nerealizoval. Od 60. let byl dům v Revoluční 30 opuštěný, chátral a uvažovalo se o jeho zbourání. Přesto následovala jeho rekon-

strukce a přestavba na ubytovnu zdravotních sester. Jeho interiér byl přestavbou zničen a zachovány zůstaly jen stavební konstrukce a schodiště. Další přestavba na kancelářskou budovu proběhla po restituci objektu v roce 1995. Projekt novostavby inicioval už v roce 2012 tehdejší majitel novorenesančního domu. Návrh projektu od studia DaM, který zahrnoval i tuto budovu, tehdy zvedl obrovskou vlnu nevole u veřejnosti, a tak byl celý projekt opuštěn. V roce 2014 dům získala společnost RSJ Investment, která předchozí návrhy zavrhl a požádala architektku Evu Jiříčnou o návrh na

polyfunkční budovu s veřejnou pasáží. Mimochodem Eva Jiříčná byla žačkou architekta Fragnera, autora protějšního paláce Merkur.

V polovině března 2018 bylo pak stavebním úřadem Prahy 1 zahájeno řízení o odstranění objektu, které trvalo až do letošního roku, kdy bylo vydáno pravomocné rozhodnutí o odstranění domu. Lukáš Musil, člen představenstva RSJ Investment, mezi jejíž vlastníky patří miliardáři Karel Janeček či Libor Winkler, pro tisk sdělil, že společnost se snaží vzít v potaz názory odborné i laické veřejnosti a že projekt architektky Jiříčné se ještě bude upravovat. ■

Plánované akce (bližší info na www či FCB)

15. 9. VIII. Spolkový den na Kampě

17. 9. Zažít město jinak na Petřském náměstí

17. 11. Petřská strašidla

10. 12. Charitativní spolkový koncert v kostele sv. Petra Na Poříčí

PETRSKÉ LISTY • Informační a propagační materiál Spolku přátel Petřské čtvrti • Vychází jako občasník • Místo vydání: Praha 1 17. číslo, vychází dne 5. 9. 2022 • Evidenční číslo periodického tisku přidělené Ministerstvem kultury – MK ČR E 21723 • Vydává Spolek přátel Petřské čtvrti, Biskupský dvůr 1/1154, 110 00 Praha 1, IČO: 22762353

✉ spolek@petrskactvrt.cz 🌐 www.petrskactvrt.cz 📌 [petrskactvrt](https://www.facebook.com/petrskactvrt)
Poděkování patří jednotlivým členům spolku za jejich články a příspěvky • V Petřských listech byly použity fotografie ve vlastnictví členů spolku, pokud není uvedeno jinak • Petřské listy jsou v roce 2022 vydávány s finanční podporou MČ Praha 1.

